

Fragment

De Importbruid

HÜLYA CIGDEM

Hierna volgt een fragment uit de roman *De Importbruid* van Hülya Cigdem, met wie elders in dit blad een interview staat afgedrukt. Omdat aan de tekst in het boek 190 pagina's voorafgaan, zijn enkele verklarende voetnoten toegevoegd.

Het valt me zwaar om elke middag naar het atelier te gaan. Na school fiets ik naar de plek die ik juist wil ontvluchten door Nederlands te leren.

Op school is er een wereld voor me opengegaan. Een hoofdstuk in het Groene Boek behandelde een tekst over een vrouwelijke Turkse korpschef. Ik had het stukje met gemengde gevoelens gelezen. Trots dat een Turkse vrouw het zo ver had geschopt, maar ook jaloezie. Ik zou in haar schoenen willen staan. Haar baan willen hebben en haar leven. Ik kwam erachter dat mijn twee Chinese klasgenoten niet in God geloven, maar in de evolutietheorie. Eerst was ik verbaasd; ik dacht altijd dat goddelozen rare, slechte mensen waren, maar zij lijken me heel normaal. Ik vraag me af hoe een mens het bestaan van zijn schepper kan ontkennen. Uit medelijden zou ik hen willen bekeren, maar ik doe het niet. Als ze willens en wetens in de hel willen branden, is het hun eigen zaak.

Het is alsof school en het atelier twee aparte werelden zijn, die los van elkaar bestaan. Terwijl op school bijna nooit over God gesproken wordt, valt het me op hoe vaak ik per dag 'Bismillah', 'Insallah', 'Masallah' en 'Ellamdulliah' hoor. Het komt me vaak hypocriet voor. Zo is roddelen het favoriete tijdverdrijf van de complete Turkse gemeenschap, terwijl dat ons door de islam juist verboden wordt. Behalve met roddelen houden de vrouwen in het atelier zich vooral bezig met dagdromen over de zomervakantie in Turkije. Drie maanden ervoor neemt het verlangen naar het thuisland krankzinnige vormen aan. Het atelier vult zich met zuchten en het aftellen van dagen. Met het verstrijken van de lente worden

de vrouwen ook steeds zuiniger. Terwijl hun mannen zich in de cafés amuseren met rummikub, gokken en sterkedrank, laten zij alle luxe, van een frietje tot een nieuw parfum, links liggen. Naciye overwint haar angst om haar wao-uitkering te verliezen en komt af en toe in het atelier helpen, zoals meer huisvrouwen doen om een zakcentje voor de zomer te verdienen. Ik weet niet meer goed wat ik ervan moet denken. Steeds vaker weet ik zeker dat ik niet meer in Turkije zou willen wonen, hoewel ik hier ook niet gelukkig ben. Ik vestig al mijn hoop op school, en droom van een baan op een kantoor.

Ik erger me steeds meer aan mijn collega's die geen Nederlands willen leren. Ze zeggen dat ik makkelijk praten heb, met een man die achter me staat en een talenknobbel. Alsof het me komt aanwaaien! Maar het ergste van alles is dat Jasmijn¹ nu op het werk de baas over me kan spelen. Ze loopt op hoge hakken door de zaal als een sm-meesteres die haar slaafjes onder de duim houdt, doet wat administratie in het kantoor, neemt op hooghartige toon de telefoon aan, belt eindeloos met haar moeder – die altijd zegt dat een getrouwde vrouw niet te veel contact mag hebben met haar eigen familie, maar dat principe kennelijk niet voor haar eigen dochter laat gelden – en zit de rest van de tijd bij Emel² op tafel te kletsen. Tot mij richt ze alleen het woord om me af te blaffen; dat ik door moet werken, dat de pauze voorbij is, dat soort dingen.

Jasmijn zegt dat ik na vijf uur moet blijven omdat de partij jassen waar we mee bezig zijn met spoed afgeleverd moet worden. Ik pak toch mijn tas, ik moet nog huiswerk maken. Dat maakt haar razend. 'Er is altijd wel een partij die met spoed afgeleverd moet worden,' zeg ik en ik haal mijn schouders op over haar boosheid. In de auto geeft Kaan me gelijk. Hij vindt dat zijn vrouw thuis moet zijn als hij thuis is. Kaynanam³ denkt er anders over. 'Was je gecrepeerd als je was gebleven? Jasmijn had je nodig!'

Ik kijk hoopvol naar Kaan⁴. Hij zwijgt. 'Ik heb ook een kind, weten jullie nog?' roep ik terwijl ik kwaad de trap op ren.

'Alsof jij voor haar zorgt!'

Ik zeg niets terug, want ze heeft gelijk. Nog steeds bekommert kaynanam zich het meest om haar. Als Gül ziek is, loopt ze de hele nacht met haar in haar armen heen en weer in de woonkamer tot ze in slaap valt. Als ik al ga kijken, blijf ik nooit lang, ook omdat ik kaynanam zo veel mogelijk probeer te ontlopen.

Mijn schoonouders gaan in plaats van mij naar de zaak om Jasmijn te helpen. Ik probeer me op mijn huiswerk te concentreren, maar ik voel me rot. Weer een conflict erbij. En ik doe al niets goed in kaynanams ogen. Was ik maar zoals Emel, dan had ik niet zo veel problemen. Zij en kaynanam kunnen goed met elkaar overweg.

Emel zegt het nooit als iets haar niet bevalt. Ze wil kaynanam niet kwetsen. Ik ook niet, maar ik wil ook niet gekwetst worden.

Ik ben bang voor haar humeur, dat plotseling kan omslaan door een opmerking van mij of iets wat ik doe. Ik ben bang dat ze me zal slaan.

Ik laat me door niemand meer slaan, alleen door Kaan en alleen als hij gelijk heeft, zoals toen ik hem een ezelsveulen noemde.

De enige manier om in dit huis te overleven is door te zorgen dat hij gek op me blijft, zodat kaynanam niet tussen ons in kan komen. Maar we maken steeds vaker ruzie. Ik voel me steeds onrustiger, en mijn behoefte aan privacy en zeggenschap over mijn eigen leven wordt steeds groter. Ik kan er niet meer tegen dat zijn moeder ons leven bepaald, en dat hij zich daar niet tegen verzet.

In bed maak ik hem verwijten, of ik zeur ergens om. Zoals om de ladekast die we bij Leen Bakker hebben gezien en die ik voor Gül wil kopen. Ik ben het zat om haar kleertjes op te vouwen in de oude ijzeren stellingkast van Jasmijn, en ik wil zo graag vrolijke kinderspulletjes kopen. Dan zou ik me een echte moeder voelen. We zouden het kunnen betalen; we verdienen allebei geld. Maar het mag niet van zijn moeder. 'Wat moet ik?' riep hij uit toen ik hem weer eens smeekte of hij zijn moeder niet kon overhalen. 'Ik ben het zat om tussen jullie in te staan. Los het zelf maar op! Ik word gek van jullie!'

De ochtend daarna bracht ik het weer ter sprake toen ik het ontbijt voor hem klaarmaakte. Dat we genoeg geld inbren-

gen om iets voor ons eigen kind te kunnen kopen. Toen hij niet van gedachten veranderde, stampvoette ik naar boven, naar de slaapkamer.

'Kom naar beneden!' eiste hij.

'Kom me maar halen,' schreeuwde ik terug.

Hij stormde de trap op en sleurde me aan mijn haren van het bed af. Ik schreeuwde dat hij mijn haren los moest laten. Met een harde bonk viel ik op de grond. Hij bleef aan mijn haar rukken. 'Blijf van me af, vuile klootzak!' schold ik huilend en ik beet in zijn handen. Emel kwam kijken wat er gebeurde. 'Niets aan de hand,' gilte ik terwijl ik de slaapkamerdeur voor haar neus dichtgooide. Die avond kwam Kaan laat thuis. Ik zette zwijgend zijn bord op tafel en voor mezelf een asbak. Langzaam en zonder trek lepelde hij zijn rijst en kikkererwten op. Hij lust geen kikkererwten. De laatste keer dat hij die vrijwillig at, was in Mersin toen we nog verloofd waren. 'Met jou erbij smaken zelfs kikkererwten lekker,' had hij toen gezegd. Tranen prikten achter mijn ogen bij de herinnering en ik stond op om naar boven te lopen. 'Ik ga slapen.' Even hoopte ik dat hij me achterna zou komen om het uit te praten, maar al snel hoorde ik van beneden het gejoel over het rummikubspel. Uit mijn la pakte ik een strip pijnstillers en drukte er twee pillen uit, die ik zonder water doorslikte.

Ook dat doe ik steeds vaker: pijnstillers slikken. Elke avond om precies te zijn. Als snoepjes eet ik ze; ze plakken niet eens meer in mijn keel. Helaas helpen ze niet tegen het malen. Uren lig ik wakker en denk: had ik dit maar gezegd tegen kaynanam in plaats van dat, had ik maar zus gedaan en niet zo. Kaan wordt boos als ik te veel beweeg in bed. Hij heeft nu al een paar keer gezegd dat het maar eens afgelopen moet zijn met mijn gezeik. Anders gaat hij van me scheiden en me op het eerste het beste vliegtuig terug naar Turkije zetten. Ik moet me koest houden.

1. Schoonzus van Rüya, de hoofdpersoon in het boek.

2. Importbruid van de broer van de man van Rüya.

3. Kaynanam = mijn schoonmoeder, kaynana = schoonmoeder.

4. De man van Rüya.